

(*Llibre dels Angels*, cap. 55); «*frenèlich*: maniacus, qui maniam patitur», JnEsteve (*Li. Eleg.* h-2). *Freneticós* (Vilafranca, DAg.). *Frenetiquesa*: «Tens --- bestial fúria / de gran luxúria, / *frenetiquea*, / ira, bravea, / folla furor / ---», JRoig (*Spill*, v. 12110). Hem vist que Eiximenis devia usar la *frenètica* substantivat = *frenesia*.

Altres derivats i cpts. de *φρήν*. *Frènic*, que Fontserè trobava a faltar en el *DOrt*, però ja és en *SLitCosta*. *Frenitis*. *Frenòleg* i *frenologia* [Lab. 1864]: la introduí entre nosaltres Marian Cubí, que nat a Malgrat el 1801, visqué als E. U. A., Cuba i Mèxic, i tornant, després de dedicar-se a la frenologia de Gall publicà *La Frenologia y sus glorias* (1853-57): segur, doncs, que ja va usar-se en la nostra llengua abans de 1850; 15 *frenològic*. *Frenopàtic*, *frenopatia*, *frenòpata*.

FREQÜENT, pres del ll. *frequens*, -*entis*, 'nombrós, freqüentat, populós', 'assidu', 'sovintejat, freqüent'. □ 1.ª doc.: 1647, DTo.: «*frequent o continuo*: frequens, 20 *assiduus: frequent o continuament*: frequenter, crebro, assidue».

DERIV.: *Freqüentar* [1399, *Lo Somni*]: «Bé-s guarden ells que no juguen en la forma que mostren; iran de nits, no jauran o menjaran en llurs cases sinó fort a tart, conversaran ab fembres deshonestes, privadejaran ab persones de vida damnada, *freqüentaran* jocs, cercaran bregues» (iv, *NCL.*, 157.28); «aquell qui s'adabta - la carn de Crist pendra / --- / als peus del prevere / los defectes diga - guart que sia vera / 30 *confessió simpla* - neta e discreta, / humil, *freqüentada*, / clara, vergonyosa, - i esclerada / plorant, i secreta», Francisc Prats, a. 1487 (JMBover, *BiEscr-Bal.* II, 161.60.8); *freqüentian* Subj. 6 en Miquel Agustí, a. 1617, *Secrets d'Agricultura*, 1.º 8r. En llatí *frequentare* es troba en clàssics del llatí medieval com Dante en el sentit intr. de 'tornar sovint a passar', p. ex. en el *De Vulgari Eloquio* II, xii, 2. *Freqüentament* [1460]. *Freqüentació* [Llull; *Curial*; no DTo., però sí Lacav.]. *Freqüentador*. *Freqüentatiu*. *Freqüència*, a causa de la seva pobresa.

CPT.: *Freqüentment* «remembrat --- aquell Senyor qui totes colpes pot perdonar---. Dementre que lo Gentil desia aquestes paraules, *freqüentment* se ajonoylava e besava la terra», Llull (*Gentil*, 293.3); però és un mot que s'ha usat sempre molt rarament en català, fins que alguns molt ignorants, en el S. xx, l'han donada per servir-se'n estraftent lamentablement la llengua, amb llur oblit de *sovint*, sota l'imperi del castellà, que abusa tant de *frecuente* i *con frecuencia*, 50 a causa de la pobresa d'aquesta llengua.

Fres 'galó', *fresar* 'adornar amb galó', V. *fris*. *Fres* 'acte de fresar els peixos', *fresar* 'pondre (el peix), defecar (un animal boscà)', V. *fressa* 55

FRESA, *fava* ~ 'fava pelada, desbajocada i triturada', i el verb *FRESAR* 'destavellar i esmicolar (faves, etc.)', 'treballar perforant-la una peça de metall', del ll. *FRESA* (*FABA*) id. participi de *FRĒNDĒRE* 'moldre, 60

picolar, fresar faves, etc.'. □ 1.ª doc.: *Fava fresa* S. XIII; *fresar* S. XIV (*freades*, 1337).

En un document de 1269 ja posen en llista «60 mugs de fava *fresa*», CaCandi (*MiscHiCat.* II, 304); «can hom apareyla legums --- deu hom fríger una ceba redona blanca --- e deu-la hom metre ab lo legum --- e açò és majorment mester si hom deu menjar fava, e especialment fava *fresa*» en el *Regiment de Sanitat* d'Arnau de Vilanova, traduït per Bg. de Sarriera, entre 1306 i 1310 (*NCL.* LVI, 139.17), traduïnt *faba fracta* de l'original llatí d'Arnau; en la *Brama dels Llauradors*, on el valencià Jaume Gaçull fa parlar als creadors de l'Horta, amb llurs dites pagesívoles (gruixudes almenys, si no brutes): «ni no-u cal cosir, que sta a la revesa, / ni no t'o cal fer ni cal que m'o faces, / ni cal caragols, ni cal carabaces, / ni 'ncara lletilles puix tinc *fava fresa*» (v. 200).

El mot és molt conegut en llengua d'oc antiga i moderna (veg. els detalls consignats a l'art. *FREIXURA*) i, en general, en tots els dialectes de les dues llengües de França, on ha pres el verb derivat *fraiser*, oc. *frezar*, *fresà*, ultra el significat «écosser et piler des fèves» (viu aquest sentit, en el Nord, només en els segles XII-XVI), nombroses accs. secundàries, encara vives en part literàriament —més encara en els patuesos—, i molt variades, tant en els del Nord com en els del Midi, «écraser», «émietter», «briser ---», «effriter», etc. (*FEW* III, 776-8). En canvi ha tingut escassa vida en castellà, on quasi només el registrà Nebrija; i avui *fresa* a la Llitera aragonesa «moler sal entre dos pedras» (Coll Alt.) i alguna altra acc. tècnica, o menestral a la Manxa (*DECH* I, 956a).

També en català el verb derivat ha tingut més vida o persistència que el primitiu nominal. *Fresar*, pròpiament 'destavellar i esmicolar o triturar llegums, sobretot faves', apareix ja en el S. XIV, i *faves fresades* de vegades s'obreuja en el simple *fresades*: en el doc. més antic, en variant *freades*, amb la pèrdua ben coneguda de la -s-, freqüent en els mots que tenen una r (*veïna*, *roella*, *Cruells*, *greol*): «puxen guanyar en almut de ciurons --- tres òbols --- en almut de *freades*, sens pus, un diner», Balaguer, a. 1337; *AlcM* dona una cita de lletilles *fresades* en el S. XIV, i una de *faves fresades* el 1617; «*fresades com faves*: frendeo; *fresada cosa*: frendeo; *fresades de civada*: ptisanum ordeaceum», Busa-N. 1507 (C-VIII-3.22), on es pot desconfiar d'algun detall perquè coincideix amb el Nebrija castellà, model seu; però en gran part ens ho confirmen altres fonts: «mola de trullar olives --- mola de *fresar* faves: mola favaría; mola de molre farina ---», OPou (*ThPu.*, 216).

En la nostra llengua es desenrotllaren també algunes accepcions secundàries, en especial la relativa als cues de seda i al fullam que roseguen o devoren, amb el qual significat s'extreu del verb el derivat postverbal *fresa*: «la primera, segona y tercera dormida: 1.^a, 2.^a, 3.^a dormitio; *fresar* o menjar fort: 1 voro; la *fresa*: postremus et avidissimus pastus», OPou (*ThPu.*, 323). En l'acc. 'treballar metall amb perforadora' [1868, *SLitCosta* mal escrit *fressar*, no crec que es re-